

Za dużo siedzenia? Pora na ćwiczenia! Porady fizjoterapeutów AWF Poznań

Ćwiczenia w przypadku zmian
zwyrodnieniowych stawu
biodrowego

dr Ewa Kamińska

Zakład Rehabilitacji Narządu Ruchu

Akademia Wychowania Fizycznego
im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu

AWF Poznań • 2020

WAŻNE

Informacje przedstawione w niniejszej prezentacji mają charakter wyłącznie edukacyjny. Ich celem nie jest porada fizjoterapeutyczna. Każdy, kto szuka konkretnej porady lub pomocy fizjoterapeutycznej, powinien skonsultować się ze swoim fizjoterapeutą lub lekarzem.

WAŻNE

Niniejsze ćwiczenia nie są kierowane do osób po operacji wszczepienia endoprotezy stawu biodrowego!

AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA ZALECENIA WHO*

- W odniesieniu do zdrowych osób dorosłych w wieku między 18. a 65. rokiem życia, celem zalecanym przez WHO jest osiągnięcie praktykowania umiarkowanej aktywności fizycznej przez przynajmniej 30 minut 5 dni w tygodniu, lub bardzo intensywnej aktywności fizycznej przez przynajmniej 20 minut 3 dni w tygodniu.
- Niezbędna dawka aktywności fizycznej może być kumulowana w przynajmniej 10-minutowych rundach oraz może składać się z połączenia okresów umiarkowanych i intensywnych.

*WHO – World Health Organization – Światowa Organizacja Zdrowia

AWF Poznań • 2020

AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA ZALECENIA WHO

- Zaleca się także uwzględnienie 2 lub 3 razy w tygodniu ćwiczeń zwiększających siłę mięśni i wytrzymałość.
- W odniesieniu do osób powyżej 65. roku życia osiągnięte powinny być zasadniczo te same cele, które wyznaczono młodszym i zdrowym osobom dorosłym.
- Ponadto ogromne znaczenie dla tej grupy ma trening siłowy oraz ćwiczenia poprawiające koordynację ruchową, które pomagają zapobiegać upadkom.

ZMIANY ZWYRODNIENIOWE STAWU BIODROWEGO

Jeżeli chcesz stosować ćwiczenia w przypadku zmian zwyrodnieniowych dbając o zachowanie prawidłowej funkcji stawów biodrowych, aby upewnić się, że program jest bezpieczny i skuteczny dla Ciebie, należy go przeprowadzić pod nadzorem fizjoterapeuty. Porozmawiaj ze swoim fizjoterapeutą o tym, które ćwiczenia najlepiej pomogą Tobie osiągnąć cele rehabilitacyjne.

Zwiększenie siły mięśni wspierających staw biodrowy pomoże utrzymać stabilność tego stawu. Zachowanie tych mięśni w dobrej kondycji może złagodzić ewentualny ból i zapobiec pogorszeniu funkcji tego stawu.

Rozciąganie mięśni jest ważne dla przywrócenia prawidłowego zakresu ruchu w stawie i zapobiegania urazom. Delikatne rozciąganie po ćwiczeniach wzmacniających może pomóc zmniejszyć bolesne odczucia w obrębie mięśni i utrzymać ich prawidłową elastyczność.

Ćwiczenia równoważne zmniejszają ryzyko upadku oraz urazów w obrębie kończyn dolnych.

Wykonywanie ćwiczeń 2 do 3 razy w tygodniu utrzyma siłę i zakres ruchu w Twoich biodrach i udach.

ROZGRZEWKĄ

Przed ćwiczeniami rozgrzej się:

Wykonaj 5-10 minut ćwiczeń z niewielką intensywnością, takich jak chodzenie, może być marsz w miejscu lub jazda na rowerze stacjonarnym.

Rozciąganie:

Po rozgrzewce wykonaj ćwiczenia rozciągające pokazane na początku (ćw. 1 i 2) przed przejściem do ćwiczeń wzmacniających.

Po zakończeniu ćwiczeń wzmacniających powtórz ćwiczenia rozciągające, aby zakończyć program.

Nie lekceważ bólu. Nie powinieneś odczuwać bólu podczas ćwiczeń.

- Porozmawiaj z lekarzem lub fizjoterapeutą, jeśli odczuwasz ból podczas ćwiczeń. Zadaj pytania, jeśli nie jesteś pewien, jak wykonać ćwiczenie lub jak często to robić, skontaktuj się z fizjoterapeutą.
- Na początku wybieraj ćwiczenia, nie musisz wykonywać ich wszystkich równocześnie, możesz ćwiczyć o dowolnej porze dnia.

ĆWICZENIE 1

TENSOR FASCIAE LATAE. MIĘSIEŃ NAPINACZ POWIĘZI SZEROKIEJ

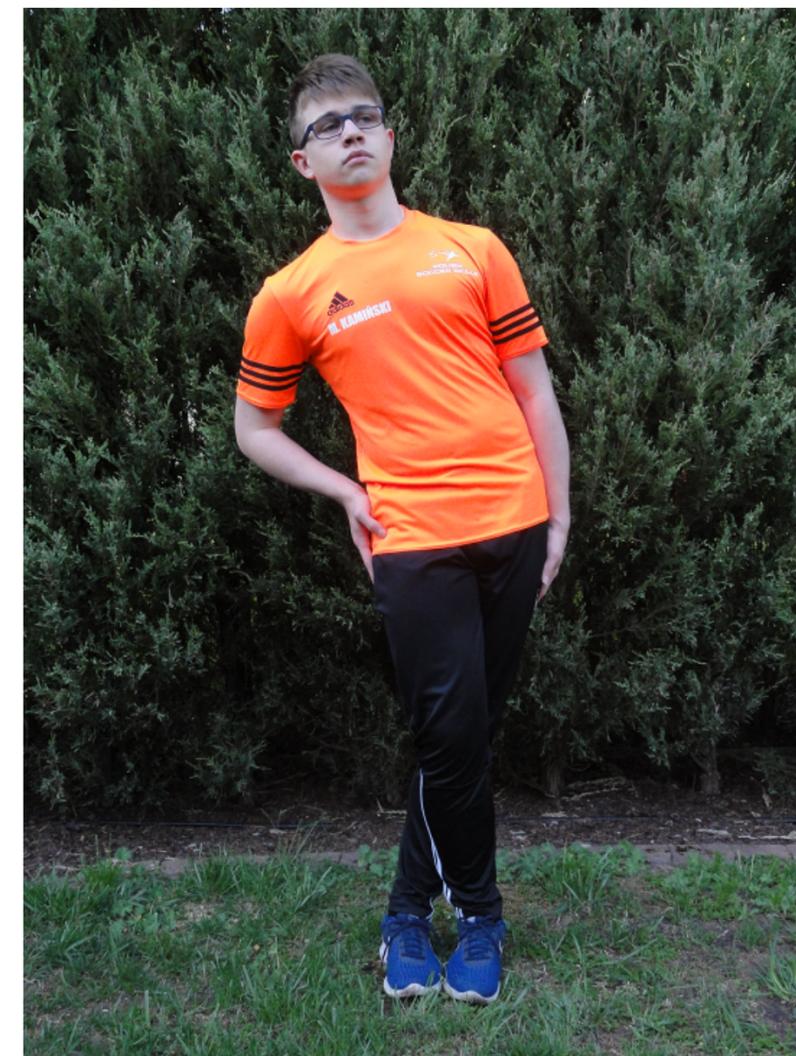
Codziennie 2 serie – 4 powtórzenia.

Powinieneś poczuć rozciąganie po stronie zewnętrznej lewego biodra.

Wskazówki krok po kroku:

1. Możesz stanąć przy ścianie lub futrynie drzwi, aby się asekurować.
2. Przetóż kończynę z tyłu za drugą kończynę (patrzac na zdjęcie lewą kończynę dolną prezentującego ćwiczenie).
3. Wykonaj skłon w bok.
4. Pozostań w tej pozycji przez 15-30 sekund. Powtórz po stronie przeciwnej.

- Nie wykonuj skłonu tułowia do przodu i nie wykonuj skrętu w tułowia.

ĆWICZENIE 2

PIRIFORMIS. MIĘSIĘ GRUSZKOWATY.
GLUTEUS MEDIUS. MIĘSIĘ POŚLADKOWY ŚREDNI

Codziennie 2 serie – 4 powtórzenia.

Powinieneś poczuć rozciąganie w okolicy pośladka a także po stronie bocznej ugiętego uda.

Wskazówki krok po kroku:

1. Usiądź na macie obie kończyny dolne wyprostowane przed sobą. Przetóż jedną kończynę nad drugą.
2. Powoli wykonaj skręt tułowia w kierunku zgiętej kończyny, kładąc dłoń za sobą w celu podparcia.
3. Ułóż przeciwne ramię na zgiętym udzie i użyj go, aby pomóc sobie wykonać skręt dalej.

ĆWICZENIE 2

PIRIFORMIS. MIĘSIĘ GRUSZKOWATY.
GLUTEUS MEDIUS. MIĘSIĘ POŚLADKOWY ŚREDNI

4. Utrzymaj uzyskaną pozycję przez 30 sekund. Powoli wracaj do pozycji wyjściowej.
  5. Zmień ułożenie kończyn dolnych i powtórz rozciąganie po stronie przeciwnej.
- Powtórz całą sekwencję 4 razy.
  - Utrzymuj pośladki wciśnięte w podłoże podczas ćwiczenia.

ĆWICZENIE 3

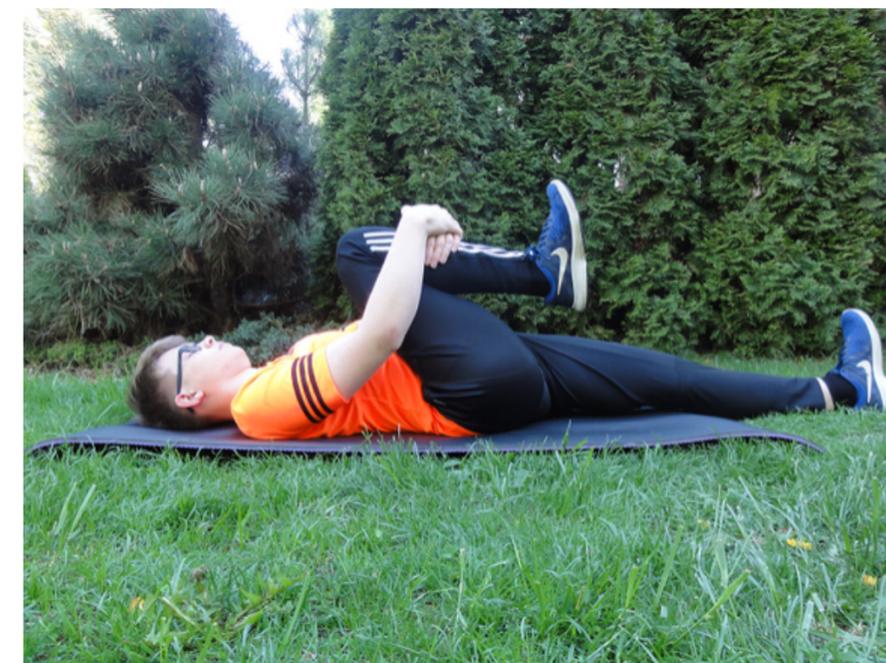
GLUTEUS MAXIMUS, GLUTEUS MEDIUS. MIĘSIEŃ POŚLADKOWY WIELKI I POŚLADKOWY ŚREDNI

Codziennie 2 serie – 4 powtórzenia.

Powinieneś poczuć rozciągane mięśnie kulszowo-goleniowe i mięśnie pośladków.

Wskazówki krok po kroku:

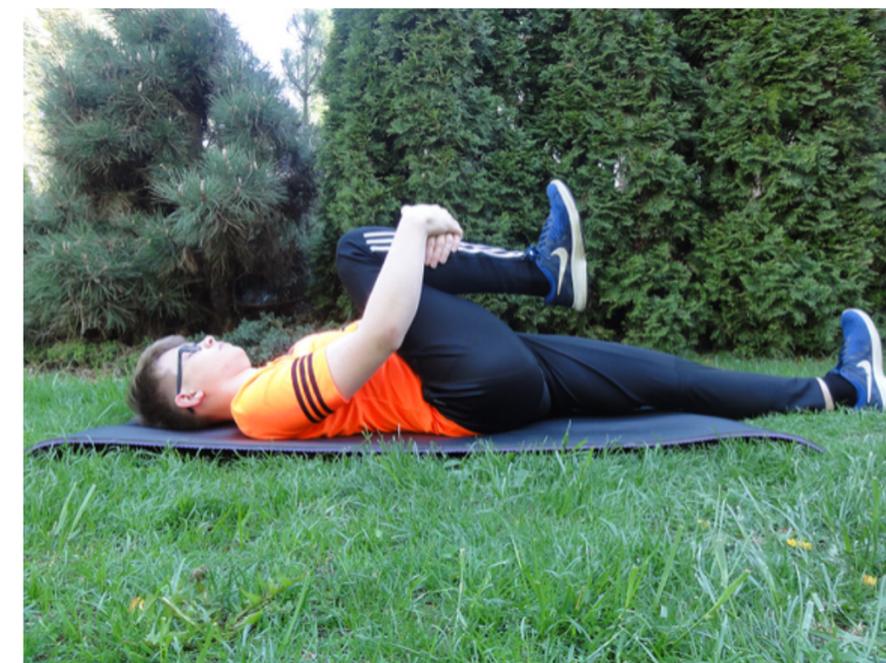
1. Połóż się na plecach na macie z wyprostowanymi kończynami w stawach kolanowych.
2. Ugnij jeden staw kolanowy i biodrowy i chwyć goleń rękoma.
3. Delikatnie przyciągnij ugięty staw kolanowy do klatki piersiowej tak daleko, jak to możliwe.

ĆWICZENIE 3

GLUTEUS MAXIMUS, GLUTEUS MEDIUS. MIĘSIEŃ POŚLADKOWY WIELKI I POŚLADKOWY ŚREDNI

4. Pozostań w tej pozycji przez 30 sekund, a następnie zrelaksuj się przez 30 sekund.
  5. Powtórz po przeciwnej stronie, a następnie przyciągnij obie kończyny dolne do siebie. Powtórz całą sekwencję 4 razy.
- Staraj się, by odcinek lędźwiowy kręgosłupa przylegał – był płasko ułożony na podłożu. Nie zginaj stawu biodrowego i kolanowego po stronie przeciwnej.

ĆWICZENIE 4

HAMSTRINGS. MIĘŚNIE KULSZOWO-GOLENIOWE

Codziennie 2 serie – 4 powtórzenia.

Powinieneś poczuć rozciąganie po tylnej stronie uda i w dole podkolanowym.

Wskazówki krok po kroku:

1. Połóż się na macie z ugiętymi stawami kolanowymi.
2. Unieś jedną kończynę z maty i wyprostuj staw kolanowy w kierunku twojej klatki piersiowej. Chwyć rękoma za udo poniżej stawu kolanowego.

ĆWICZENIE 4

HAMSTRINGS. MIĘŚNIE KULSZOWO-GOLENIOWE

3. Wyprostuj kończynę w stawie kolanowym, a następnie pociągnij ją delikatnie w kierunku głowy, aż poczujesz rozciąganie.
(Jeśli masz trudności z utrzymaniem rąk na kończynie, owiń ją ręcznikiem wokół uda. Chwyć za końce ręcznika i pociągnij kończynę do siebie).
4. Pozostań w tej pozycji przez 30 sekund, a następnie zrelaksuj się przez 30 sekund.
5. Powtórz po stronie przeciwnej, a następnie powtórz całą sekwencję 4 razy.

- Nie ciągnij za staw kolanowy.

ĆWICZENIE 5

GLUTEUS MEDIUS. MIĘSIENIĘ POŚLADKOWY ŚREDNI

2-3 razy w tygodniu / 8-12 powtórzeń.

Powinieneś poczuć to ćwiczenie w obrębie mięśni po bocznej stronie uda i pośladka.

Wymagane wyposażenie: obciążnik na kończynę

Rozpocznij bez obciążenia. Potem od obciążenia, które pozwala na 8 powtórzeń i przejdź do 12 powtórzeń. Gdy ćwiczenie staje się łatwiejsze, zwiększaj obciążenie. Za każdym razem, gdy zwiększasz obciążenie, rozpocznij od 8 powtórzeń, wykonując do 12 powtórzeń.

ĆWICZENIE 5

GLUTEUS MEDIUS. MIĘSIENŃ POŚLADKOWY ŚREDNI

Wskazówki krok po kroku:

1. Połóż się na boku z kończyną dolną ugiętą w stawie kolanowym dla lepszej stabilizacji pozycji. Powoli wykonaj odwodzenie kończyny do kąta 45° . Utrzymuj staw kolanowy wyprostowany, ale niezablokowany podczas odwodzenia – unoszenia kończyny.
  2. Pozostań w tej pozycji przez 5 sekund.
  3. Powoli wróć do pozycji wyjściowej i odpocznij 3 sekundy.
  4. Powtórz, a następnie wykonaj ćwiczenia po stronie przeciwnej.
- Nie wykonuj rotacji kończyny w celu uniesienia jej wyżej. Boczną część uda i kostkę boczną należy podnieść w kierunku nieba lub sufitu.

ĆWICZENIE 6

ADDUKTORY PRZYWODZICIELE STAWU BIODROWEGO

2-3 razy w tygodniu / 8-12 powtórzeń.

Powinieneś poczuć to ćwiczenie po wewnętrznej stronie uda.

Wymagane wyposażenie: obciążnik na kończynę.

Rozpocznij bez obciążenia. Potem od obciążenia, które pozwala na 8 powtórzeń i przejdź do 12 powtórzeń. Gdy ćwiczenie staje się łatwiejsze, zwiększaj obciążenie. Za każdym razem, gdy zwiększasz obciążenie, rozpocznij od 8 powtórzeń, wykonując do 12 powtórzeń.

ĆWICZENIE 6

ADDUKTORY PRZYWODZICIELE STAWU BIODROWEGO

Wskazówki krok po kroku:

1. Połóż się na boku ćwiczonej kończyny z wyprostowanymi kończynami dolnymi.
  2. Górną kończynę dolną ugnij w stawie kolanowym i skrzyżuj ją z ćwiczoną kończyną dolną.
  3. Wykonaj przywiedzenie kończyny dolnej – uniesienie na wysokość 6-8 cm nad podłogę.
  4. Pozostań w tej pozycji przez 5 sekund.
  5. Powoli wróć do pozycji wyjściowej i odpocznij przez 2 sekundy.
  6. Powtórz, a następnie wykonaj to ćwiczenie po stronie przeciwnej.
- Połóż rękę na macie przed brzuchem, aby zapobiec odchyleniu tułowia do tyłu.

ĆWICZENIE 7

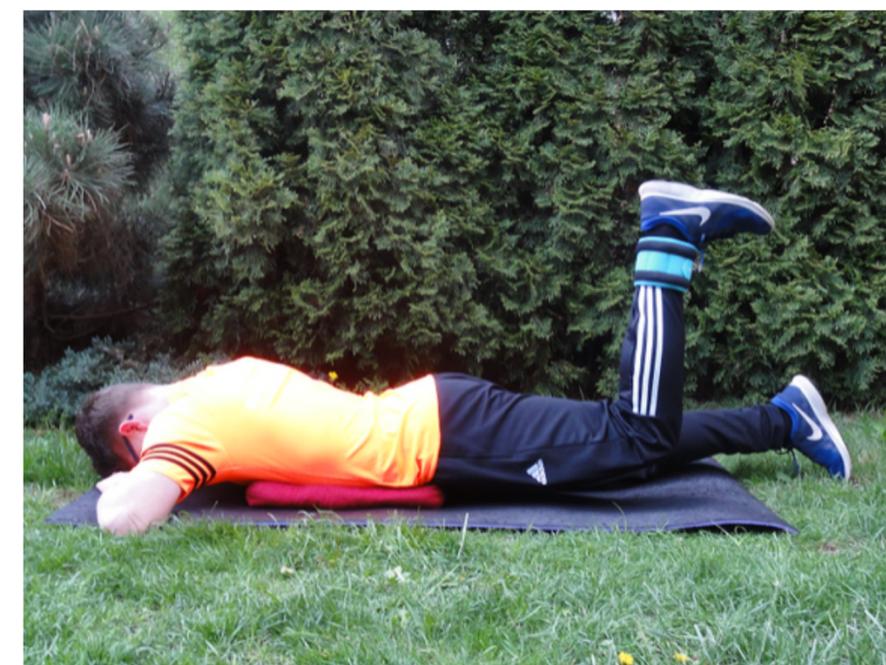
GLUTEUS MAXIMUS. MIĘSIEŃ POŚLADKOWY WIELKI

2-3 razy w tygodniu / 8-12 powtórzeń.

Powinieneś poczuć to ćwiczenie w obrębie pośladków.

Wymagane wyposażenie: obciążnik na kończynę

Rozpocznij bez obciążenia. Potem od obciążenia, które pozwala na 8 powtórzeń i przejdź do 12 powtórzeń. Gdy ćwiczenie staje się łatwiejsze, zwiększaj obciążenie. Za każdym razem, gdy zwiększasz obciążenie, rozpocznij od 8 powtórzeń, wykonując do 12 powtórzeń.

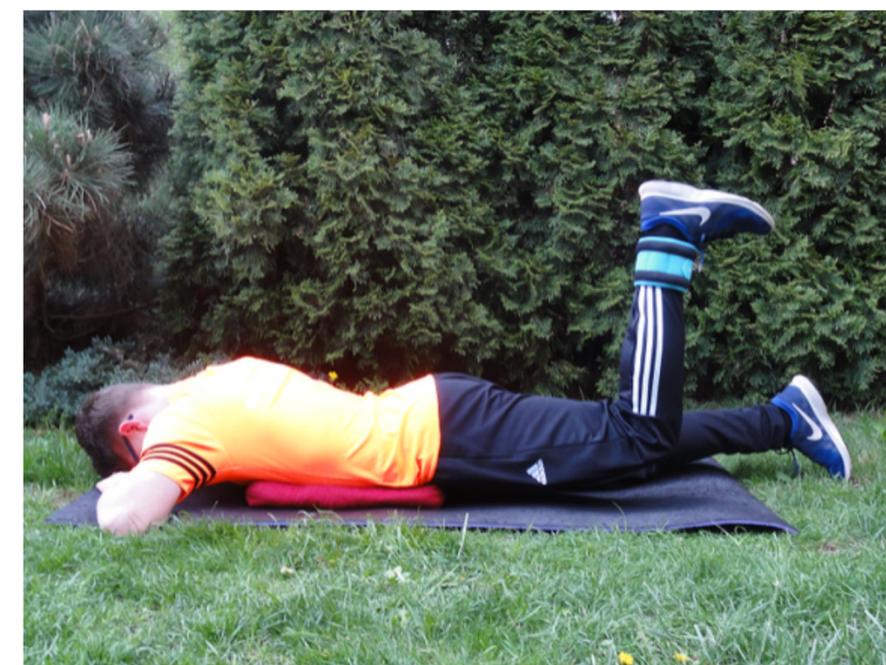

ĆWICZENIE 7

GLUTEUS MAXIMUS. MIĘSIEŃ POŚLADKOWY WIELKI

Wskazówki krok po kroku:

1. Połóż się na brzuchu na twardej, płaskiej powierzchni z poduszką pod brzuchem.
  2. Ugnij staw kolanowy pod kątem 90° .
  3. Wykonaj wyprost w stawie biodrowym – w górę, maksymalnie 15° , jak pokazano.
  4. Powoli wróć do pozycji wyjściowej, licząc do 5.
  5. Powtórz, a następnie wykonaj to ćwiczenia po stronie przeciwnej.
- Podczas tego ćwiczenia zrelaksuj głowę, szyję i górną część ciała.

ĆWICZENIE 8

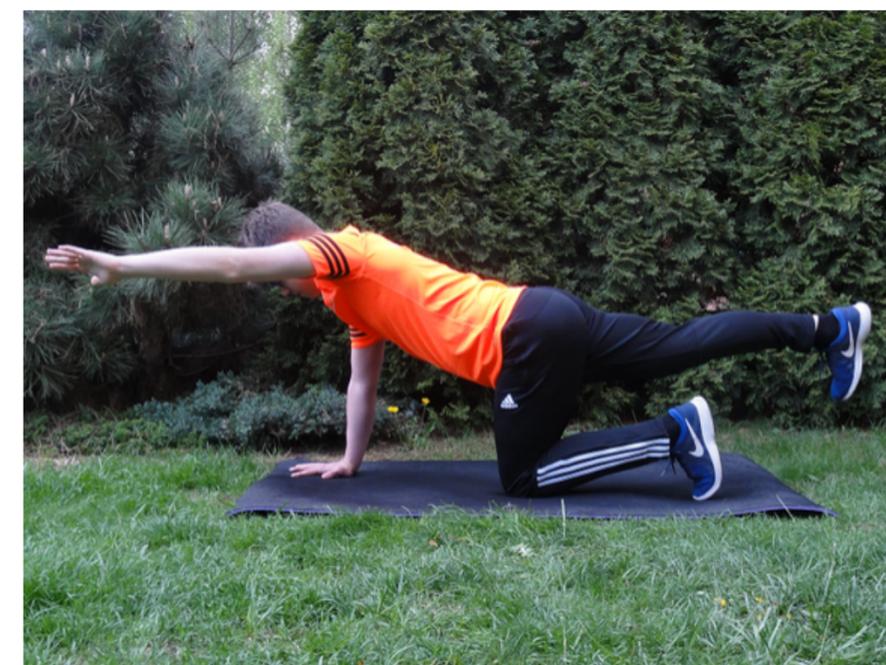
RÓWNOWAŻNO-KOORDYNACYJNE

Codziennie 4-5 powtórzeń na każdą stronę.

Celem tego ćwiczenia jest wzmocnienie mięśni głębokich stabilizujących kręgosłup lędźwiowy.

Wskazówki krok po kroku:

1. Przyjmij pozycję klęku podpartego.
2. Napnij mięśnie brzucha tak, jakbyś chciał zbliżyć pępek do kręgosłupa, utrzymuj napięcie mięśni brzucha.
3. W tym momencie postaraj się powoli równocześnie wyprostować lewą kończynę górną i prawą kończynę dolną.

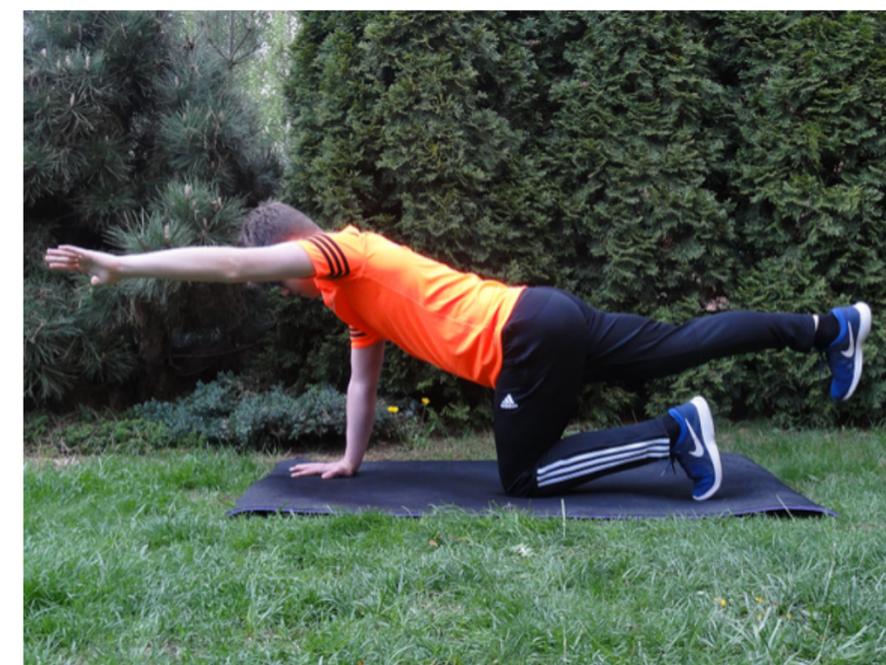
ĆWICZENIE 8

RÓWNOWAŻNO-KOORDYNACYJNE

4. Głowę pozostaw w linii tułowia. Pozostań w tej pozycji 5 sekund i wróć do pozycji wyjściowej, rozluźnij mięśnie brzucha.

5. Wykonaj to samo na stronę przeciwną.

- Podczas napięcia mięśni brzucha staraj się oddychać.
- Jeżeli poczujesz się pewniej w tej pozycji, postaraj się dłużej pozostać.

ĆWICZENIE 9

MOSTEK BOKIEM

Codziennie 1-2 powtórzenia na każdą stronę.

Celem tego ćwiczenia jest wzmocnienie mięśni głębokich stabilizujących kręgosłup lędźwiowy.

Wskazówki krok po kroku:

1. Połóż się na boku, ugnij oba stawy kolanowe pod kątem prostym.
2. Postaraj się napiąć mięśnie brzucha – wciągnij pępek w kierunku kręgosłupa, utrzymuj napięcie mięśni brzucha.
3. Spróbuj podeprzeć się na przedramieniu, unieś miednicę i tułów w górę, kolana pozostają nadal ugięte.

ĆWICZENIE 9

MOSTEK BOKIEM

4. Głowa, tułów, stawy biodrowe i uda powinny być ustawione w jednej linii.
5. Postaraj się utrzymać tę pozycję przez kilkanaście sekund.
  - Podczas napięcia mięśni brzucha staraj się oddychać.
  - Jeżeli poczujesz się pewniej w tej pozycji, postaraj się pozostać dłużej.

ĆWICZENIE 10

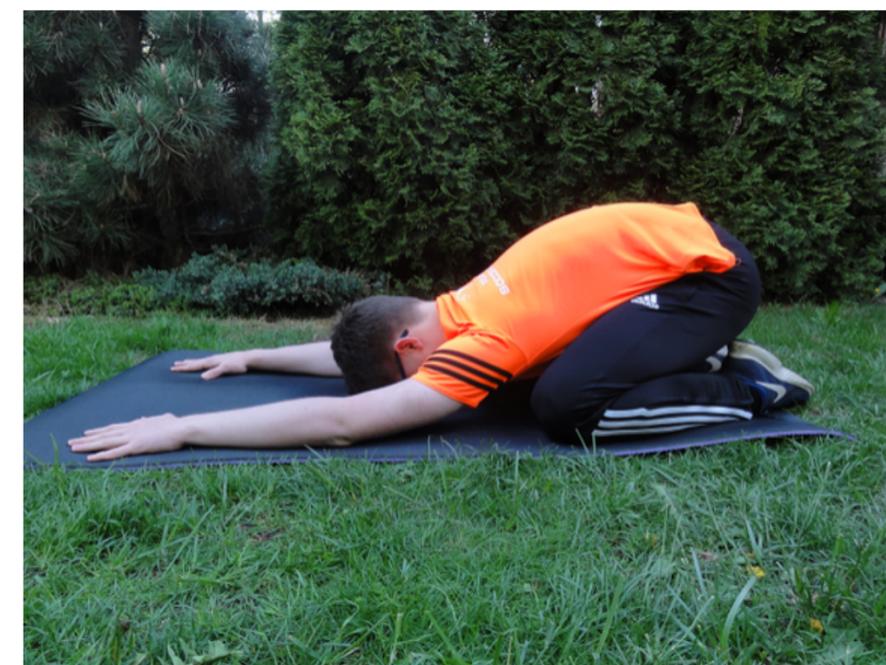
UKŁON JAPOŃSKI

Codziennie, 1- 2 powtórzenia.

Poczujesz rozciąganie w okolicy lędźwiowo-krzyżowej i okolicy łopatek, a czasem nawet barków.

Wskazówki krok po kroku:

1. Usiądź w siadzie klęcznym, kolana ustaw lekko skierowane na zewnątrz. Wykonaj wdech nosem.
  2. Następnie wykonaj powoli skłon tułowia w przód z kończynami górnymi wyprostowanymi w górę z równoczesnym wydechem przez usta.
- Postaraj się nie unosić miednicy w górę, powinna dotykać pięt podczas skłonu.

ĆWICZENIE 11

ĆWICZENIE RÓWNOWAŻNE.
TEST STANIA NA JEDNEJ KOŃCZYNIE DOLNEJ

Codziennie, minimum 1 powtórzenie po 30 sekund.

Prawa i lewa kończyna dolna.

Powinieneś poczuć napięcie w obrębie pośladków.

Wskazana jest asekuracja drugiej osoby.

Normy dla wieku (Bohannon, 2006):

od 60 do 69 lat: 20,4 sekundy

od 70 do 79 lat: 11,6 sekundy

od 80 do 99 lat – tylko 1,0 sekunda

ĆWICZENIE 11

ĆWICZENIE RÓWNOWAŻNE.
TEST STANIA NA JEDNEJ KOŃCZYNIE DOLNEJ

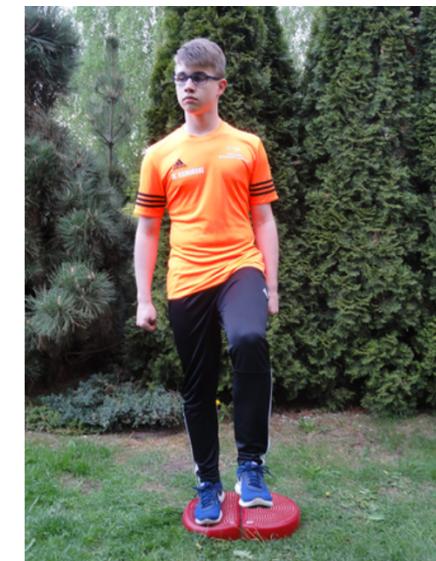
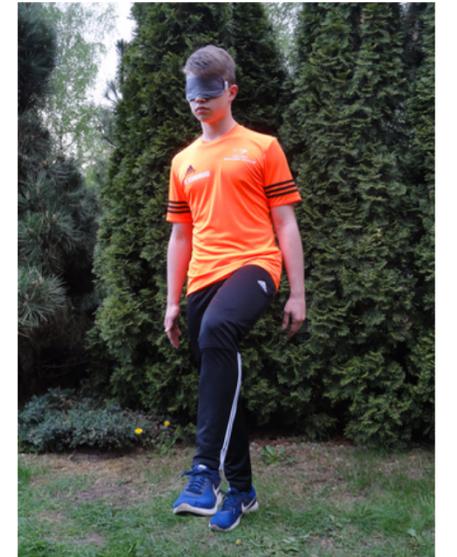
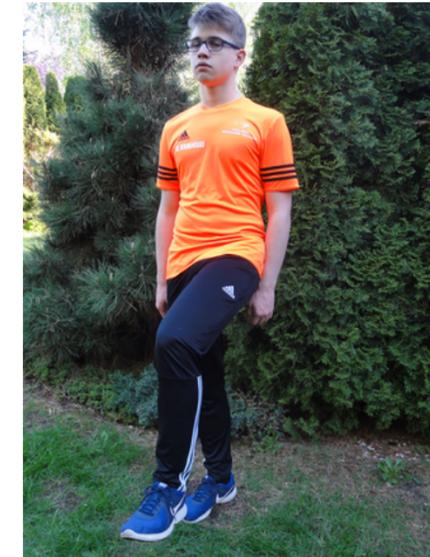
Wskazówki krok po kroku:

1. Stań na jednej kończynie dolnej, przeciwna ugięta w stawie biodrowym i kolanowym, nie dotyka podłoża ani sąsiedniej kończyny – postaraj się utrzymać pozycję 30 sekund – bez podparcia.

Potem wykonaj ćwiczenie po stronie przeciwnej.

2. Jeżeli opanujesz ćwiczenie przy oczach otwartych, możesz spróbować wykonać to ćwiczenie z zamkniętymi oczami i asekuracją drugiej osoby lub stabilnych mebli w domu.

3. Jeżeli opanujesz ćwiczenia na stabilnym podłożu, możesz spróbować wykonać to ćwiczenie stojąc na poduszce sensorycznej najpierw z oczami otwartymi, a potem zamkniętymi z asekuracją drugiej osoby.

ĆWICZENIE 12

SIADY

Staw biodrowy porusza się w sześciu kierunkach:

- Zginanie – prostowanie
- Odwodzenie – przywodzenie
- Rotacja zewnętrzna – wewnętrzna

Podczas trzech czynności, które wykonujemy każdego dnia – tj. chodzenia, siadania, wstawania – ruchy w stawie biodrowym odbywają się w płaszczyźnie strzałkowej (tzn. w przód i w tył), dlatego możliwie często należy ustawiać je i ćwiczyć w pozostałych kierunkach podczas wykonywania np. różnego rodzaju siadów: rozkrocznego, klęcznego, płotkarskiego itp.

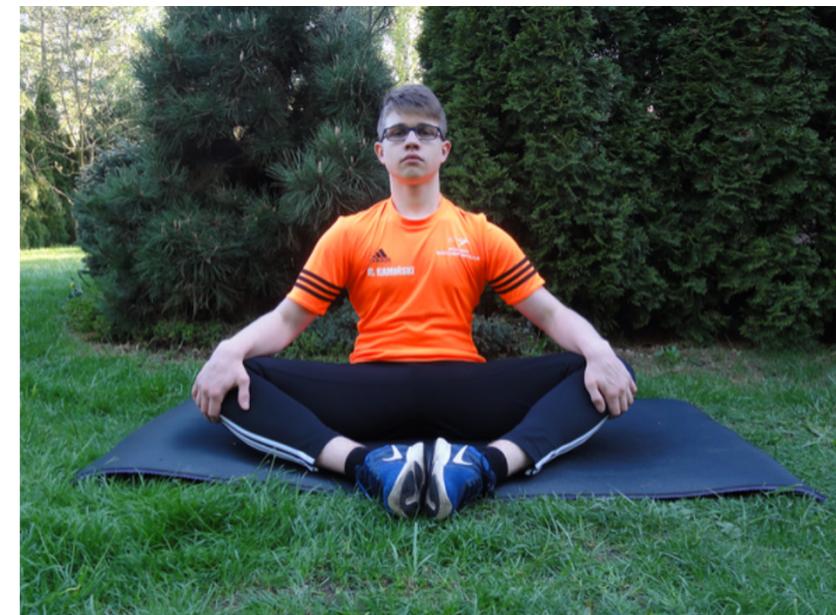
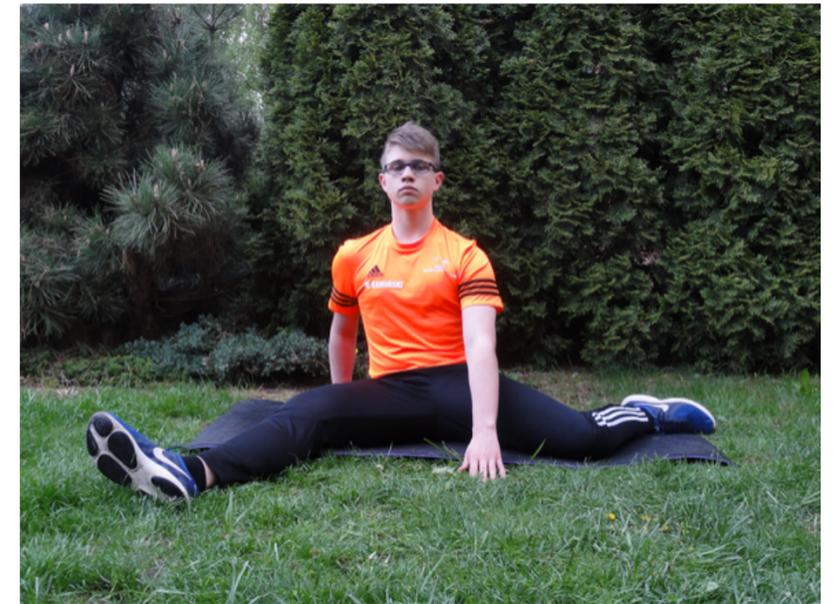

ĆWICZENIE 12

SIADY

Celem tych „ćwiczeń” jest zachowanie pełnej biernej ruchomości w stawie biodrowym. Dbamy o elastyczność mięśni, powięzi, torebki stawowej i więzadeł.

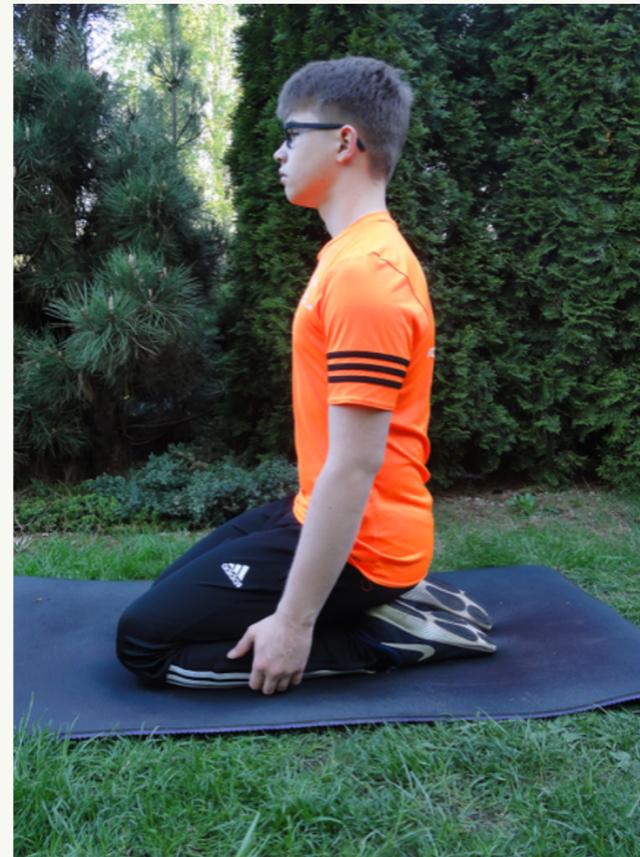
- Przy siadach asymetrycznych pamiętamy, by wykonywać siad na stronę przeciwną.

ĆWICZENIE 12

SIADY

Życzymy przyjemności podczas wykonywania ćwiczeń oraz wytrwałości i powodzenia w osiągnięciu swoich celów zdrowotnych.

REALIZACJA

Wydział Nauk o Zdrowiu

Dział Marketingu i Karier

Akademia Wychowania Fizycznego
im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu